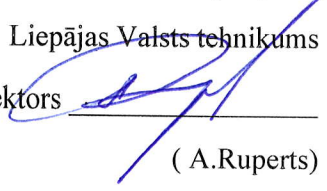

Apstiprinu
Liepājas Valsts tehnikums
direktors
(A.Ruperts)
2023.gada 2.janvāris

Darba drošības instrukcija darbam ar urbšanas un dobšanas mašīnu galdniecībā

DDI – 98 – 2023

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 749 “Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” no 2010.gada 10.augusta

Vispārējās darba drošības prasības

Informācija: Urbšanas mašīnas iedala: vertikālās, horizontālās, kombinētās, universālās.

Pēc darbvārpstu skaita urbjmašīnas iedala: vienvārpstas un daudzvārpstu urbjmašīnās.

1. Nosacījumi attiecīgā darba izpildei

1.1. Patstāvīgi darbu drīkst veikt personas ne jaunākas par 18 gadiem, kurām veikta obligātā veselības pārbaude (OVP) pirms stāšanās darba tiesiskajās attiecībās, veikta ievadinstruktaža, sākotnējā instruktaža darba vietā un apmācīti droši darba paņēmieni*.

*Nosacījumi par vecumu un OVP nav attiecināmi uz izglītojamiem mācību iestādē, mācību procesā.

1.2. Atkārtotu darba drošības instruktažu veic, lai atgādinātu darba aizsardzības noteikumu un instrukciju prasības, pārbaudītu un paaugstinātu nodarbināto zināšanas:

* darba ņēmējiem - reizi divpadsmit mēnešos;

* izglītojamiem – ne retāk kā reizi sešos mēnešos (uzsākot pirmo mācību pusgadu un uzsākot otro mācību pusgadu);

* neplānotu instruktažu – ja nodarbinātajam mainās darba apstākļi, darba raksturs, darba vieta, darba aprīkojums, tehnoloģiskais vai darba process; noticis nelaimes gadījums vai konstatēta arodslimība (instruktažu veic tiem nodarbinātajiem, kuriem ir līdzīgi darba apstākļi vai kuru darbs saistīts ar notikušo nelaimes gadījumu darbā vai konstatēto arodslimību; nodarbinātais pārtraucis darbu uz laiku, kas ilgāks par sešdesmit kalendārām dienām, bet darbos ar bīstamām iekārtām vai paaugstinātas bīstamības darbos – ilgāk par četrdesmit piecām dienām.

1.3. Instruktažu organizē darba, izglītojamiem - mācību laikā, atvēlot pietiekami daudz laika pilnīgam un kvalitatīvam materiāla izklāstam, praktisko metožu un paņēmieni apguvei, kā arī zināšanu pārbaudei.

1.4. Nodarbinātā pienākumi:

1.4.1. veikt tikai to darbu kurā apmācīts un instruēts darba drošībā;

1.4.2. ievērot iekšējos kārtības noteikumus (IKN);

1.4.3. izmantot tikai tos instrumentus un palīgierīces, ko paredz darba veikšanas tehnoloģija;

1.4.4. ievērot ražotāja nosacījumus iekārtu lietošanai;

1.4.5. lietot kolektīvās aizsardzības līdzekļus (KAL), kā arī nodarbinātā rīcībā nodotos individuālās aizsardzības līdzekļus (IAL) un pēc lietošanas veikt attiecīgo aizsardzības līdzekļu un cita aprīkojuma apkopi nepieciešamajā apjomā, kā arī novietot tos tiem paredzētajā vietā;

1.4.6. ievērot drošības zīmes, kā arī lietot drošības ierīces, ar ko apgādāts darba aprīkojums un darba vieta;

1.5. nodarbinātais ir tiesīgs atteikties veikt darbu, ja darba devējs nav nodrošinājis nekaitīgus un drošus darba apstākļus;

1.6. Prasības darba vietas iekārtošanai un tehnoloģiskā procesa organizācijai

1.6.1. darbgaldu pievada iežogojumiem jābūt atveramiem, ērti apkalpojamiem, konstruktīvi sasaistītiem ar darbgaldiem un jāaizsedz pievadi no visām pusēm. Noņemamie iežogojumi (vairogi, durtiņas) ir pieļaujami tādā gadījumā, ja darbmašīnas konstrukcija neļauj lietot atveramus;

1.6.2. darba vieta un iekārtas jāuztur darba kārtībā, no to mehānismiem regulāri jāattīra putekļi, tās jāeļļo un jāregulē.

1.7. drošus darba paņēmienus ierāda tiešais darba vadītājs.

2. Veselībai kaitīgie un bīstamie darba vides riska faktori, to pieļaujamās normas

2.1. Gaisa temperatūras normas: ziemas periodā no +16 līdz +23 grādi C;

vasaras periodā no +16 līdz +27 grādi C;

2.2. relatīvais mitrums: diapazonā no 30 līdz 70%;

2.3. gaisa kustības ātrums: nepārsniedzot 0,4 m/s;

2.4. darba vietas apgaismojums: ne mazāks par 300lx, pēc darba vietas un veida (skatīt MK noteikumu Nr.359 no 2009.gada 28.aprīļa 2.pielikumu "Iekštelpu apgaismojuma līmeņi atkarībā no darba vietas un darba veida");

2.5. apgaismojuma līmenis darba vietā var būt augstāks, bet tas nedrīkst radīt nelaimes gadījuma risku, tai skaitā paaugstinātu redzes sasprindzinājumu un apžilbinājumu.

2.6. Darbā ar urbmašīnu, būtiskākie darba riska faktori:

2.6.1. saskare ar rotējošu griezējinstrumentu, darbmašīnas kustīgām daļām;

2.6.2. abrazīvi putekļi, šķembas no apstrādājamā materiāla, urbja lūšana un/vai izsviešana;

2.6.3. nokļūšana elektriskās strāvas sprieguma laukā, elektro vadu, elektroiekārtas vai zemējuma bojājuma gadījumā;

2.6.4. atbilstošs apgaismojums;

2.6.5. mikroklimats un atmosfēras iedarbība;

2.6.6. lokālā vibrācija;

2.6.7. redzes sasprindzinājums;

2.6.8. paaugstināts trokšņa līmenis;

2.6.9. fiziska piepūle, piespiedu darba poza;

2.6.10. augstas temperatūras iedarbība.

3. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi

3.1. Kolektīvās aizsardzības līdzekļi (KAL) ir līdzekļi, kas paredzēti divu un vairāku nodarbināto vienlaicīgai aizsardzībai pret darba vides riska faktoru bīstamo un kaitīgo iedarbību (ventilācijas sistēma, apgaismojuma sistēma, drošības zīmes, drošības krāsojumi, lentas, nožogojumi u.t.l.);

3.2. Individuālās aizsardzības līdzekļi (IAL) ir individuālie līdzekļi viena nodarbinātā aizsardzībai pret darba vides riska faktoru bīstamo un kaitīgo iedarbību, darbam ar ripzāģmašīnu:

3.2.1. austiņas vai ausu aizbāžņi;

3.2.2. aizsargbrilles;

3.2.3. respiratori, kas aizsargā no koka putekļu ieelpošanas;

3.2.4. aizsargapģērbs;

3.2.5. aizsargapavi;

3.2.6. galvassega;

3.2.7. roku aizsargkrēms/pasta;

* speciāli aizsargcimdi ar noturību iegriezumiem darbam galdniecībā nepieciešami, tomēr tos nav atļauts lietot darbā pie rotējošiem darbgaldiem, jo cimdu var ievilkt darbmašīnā.

4. Darba drošības prasības pirms darba sākuma

4.1. sakārtot darba apģērbu (tam jābūt piegulošam, bez plandošām daļām, atbilstošam darba specifikai), aizpogāt visas pogas, matiem jābūt zem galvas segas; sagatavot nepieciešamos IAL;

4.2. sakārtot darba vietu, atbrīvot no nevajadzīgiem priekšmetiem;

4.3. pārbaudīt palīgierīču un instrumentu izvietošanu;

4.4. pārbaudīt aizsargnožogojumu esamību un nostiprinājumu;

4.5. pārbaudīt darbmašīnu tukšgaitā;

4.6. pārbaudīt urbja asinājumu un nostiprinājumu patronā, novērtēt urbju centrējumu un pārbaudīt vai netiek mesta vārpsta;

4.7. pārbaudīt zemējumu, vadības pogu un elektrisko kabeļu derīgumu;

4.8. pārbaudīt dzesēšanas sistēmas darbību;

4.9. stingri un pareizi nostiprināt apstrādājamās detaļas;

4.10. lietot tikai atbilstoša izmēra urbjus;

4.11. pārbaudīt hidrospliedēju vai pneimospliedēju darba kustību.

5. Darba drošības prasības darba laikā

5.1. nostiprināt apstrādājamo detaļu uz darbgalda un griezējinstrumentu virzīt detaļai vienmērīgi, bez grūdieniem;

- 5.2. apstrādājot detaļas garākas par 1,5 m, izmantot speciālus atbalsta paliktņus, garākas par 3 m – rullīšu galdus;
- 5.3. apstrādājamās detaļas, mazākas par 15x50x100 mm, apstrādājot, ievietot speciālās ierīcēs, kas nodrošina to precīzu iestatīšanu un padevi;
- 5.4. darba procesā aizliegts:
- 5.4.1. apstrādāt sasalušu, satrunējušu, saplaisājušu kokmateriālu;
  - 5.4.2. uzsākt darbu, ja noņemtas vai bojātas aizsargierīces, un bremsēt urbi ar kādu priekšmetu;
  - 5.4.3. sagataves nokraut krautnēs augstāk par 1,7 m no grīdas līmeņa;
  - 5.4.4. sniegt pāri darbmašīnai detaļas un instrumentus;
  - 5.4.5. strādāt ar dūraiņiem;
- 5.5. ja darba gaitā darbiniekam ir aizdomas, ka darbmašīnai ir kāds bojājums, vai jūt elektriskās strāvas iedarbību – nekavējoties darbmašīna jāizslēdz un jāpaziņo tiešajam darbu vadītājam;
- 5.6. jebkādas darbības, remontus, apkopes drīkst veikt tikai pie pilnīgi izslēgtas un apstājušās darbmašīnas;
- 5.7. darba laikā neatstāt darbmašīnu bez uzraudzības;
- 5.8. obligāti lietot IAL;
- 5.9. darba procesā pielietot drošus darba paņēmienus.

7. Darba drošības prasības darbu beidzot

- 7.1. izslēgt darbmašīnu;
- 7.2. sagaidīt tās pilnīgu apstāšanos;
- 7.3. savest kārtībā darba vietu, nolikt vietās palīgierīces un instrumentus, noslaucīt tehnoloģiskos atbirumus;
- 7.4. pirms darbmašīnas tīrīšanas, apkopes un regulēšanas nodrošināties pret nejaušu darbmašīnas ieslēgšanos;
- 7.5. pēc darba ievērot personiskās higiēnas prasības;
- 7.6. paziņot tiešajam darbu vadītājam par pamanītiem traucējumiem vai aizdomām par iespējamo darbmašīnas bojājumu.

8. Ugunsdrošības prasības

- 8.1. ievērot vispārējās ugunsdrošības prasības;
- 8.2. ievērot IKN (īpaši – smēķēšanas nosacījumus);
- 8.3. nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsības līdzekļiem.

9. Elektrodrošības prasības

- 9.1. strāvas pieslēgums atbilstoši iekārtu ražotāja nosacījumiem;

9.2. saņemums;

9.3. droša izolācija.

10. Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās

10.1. Ugunsgrēka gadījumā nekavējoties pārtraukt darbu un veikt pasākumus ugunsgrēka dzēšanai. Ja ugunsgrēku nevar nodzēst pašu spēkiem, tad jāizsauc Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests pa tālruni **112**, nosaucot ugunsgrēka vietas adresi, savu vārdu, uzvārdu, telefona numuru, klausuli pirmais noliek operātors;

10.2. rodoties bīstamībai, kas var izsaukt nelaimes gadījumu, darbu nekavējoties pārtraukt un brīdināt citus tuvumā strādājošos;

10.3. traumas vai nelaimes gadījumā cietušajam nekavējoši sniedz pirmo palīdzību vai izsauc Neatliekamo medicīnisko palīdzību pa tālruni **113**, nosaucot nelaimes gadījuma precīzu adresi, cietušā vārdu, uzvārdu, vecumu un savu vārdu, uzvārdu;

10.4. par darba laikā iegūtajām traumām nekavējoties ziņot administrācijai;

10.5. notikuma vietu saglabāt pēc nelaimes gadījuma izveidojušā situācijā, to izmainīt drīkst tikai gadījumā, ja tas saistīts ar palīdzības sniegšanu vai objektīvu traucējumu, kad cietušo nedrīkst atstāt notikuma vietā.

11. Atbildība par darba drošības instrukcijas (DDI) neievērošanu

11.1. personas, kuras pārkāpušas darba aizsardzības prasības, atkarībā no kaitējuma rakstura un radītajām sekām, var tikt atstādinātas no veicamā darba un sauktas pie disciplinārās, civiltiesiskās, kriminālās atbildības saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu un normatīvajiem dokumentiem.

Sagatavoja A.Jansone